

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL ILGALAIKĖS MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR EKSPERIMENTINĖS PLĖTROS STRATEGIJOS BEI LIETUVOS MOKSLO IR TECHNOLOGIJŲ BALTSIOS KNYGOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2003 m. gruodžio 22 d. Nr. 1646

Vilnius

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-2004 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1196 (Žin., 2001, Nr. [86-3015](#); 2002, Nr. [74-3193](#); 2003, Nr. [114-5134](#)), 82 punktą ir vadovaudamasi Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. [113-5029](#)), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti pridedamas:

1.1. Ilgalaikę mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros strategiją;

1.2. Lietuvos mokslo ir technologijų baltosios knygos nuostatų įgyvendinimo programą;

1.3. Lietuvos mokslo ir technologijų baltosios knygos nuostatų įgyvendinimo programos priemones.

2. Pavesti Švietimo ir mokslo ministerijai ir Ūkio ministerijai kartu su Lietuvos mokslo taryba ir Lietuvos mokslų akademija parengti Ilgalaikės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros strategijos (toliau vadinama – Strategija) įgyvendinimo stebėsenos priemones ir kriterijus, kasmet analizuoti Strategijos įgyvendinimo rezultatus ir teikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl Strategijos tikslų ir užduočių tikslinimo.

3. Nustatyti, kad:

3.1. Lietuvos mokslo ir technologijų baltosios knygos nuostatų įgyvendinimo programos (toliau vadinama – Programa) įgyvendinimo priemonės finansuojamos iš Lietuvos Respublikos biudžete ir Valstybės investicijų programoje atitinkamiems Programos vykdytojams patvirtintų bendrųjų asignavimų ir kitų lėšų.

3.2. Lėšos, kurių reikia Programai įgyvendinti, tikslinamos rengiant Lietuvos Respublikos kiekvienų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą ir Valstybės investicijų programą.

3.3. Esant galimybei, Programos įgyvendinimo priemonės finansuojamos iš tarptautinių organizacijų ar Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų.

MINISTRAS PIRMININKAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

ALGIRDAS MONKEVIČIUS

ILGALAIKĖ MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR EKSPERIMENTINĖS PLĖTROS STRATEGIJA**I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Rengti ilgalaikę mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros strategiją (toliau vadinama – Strategija) buvo numatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-2004 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1196 (Žin., 2001, Nr. [86-3015](#); 2002, Nr. [74-3193](#); 2003, Nr. [114-5134](#)), II skyriaus „Informacinės ir žinių visuomenės plėtra“ 82 punkte.

2. Strategija parengta vadovaujantis Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. [113-5029](#)), įgyvendinant Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikę strategiją, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 853 (Žin., 2002, Nr. [60-2424](#)), taip pat ją rengiant remtasi Lietuvos mokslo ir technologijų baltąja knyga, Pasaulio banko studija „Lietuva, siekianti žinių ekonomikos“ ir kitais šaltiniais. Strategija suderinta su Europos Sąjungos Lisabonos (2000) ir Barselonos (2002) rezoliucijose numatytais tikslais ir priemonėmis.

3. Valstybės ilgalaikės raidos strategijos pagrindinis tikslas – sukurti aplinką, palankią kilti šalies materialinei ir dvasinei gerovei, kurią apibendrintai nusako žinių visuomenė, saugi visuomenė ir konkurencinga ekonomika. Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė (technologinė) plėtra (toliau vadinama – MTEP) yra glaudžiai susijusi su žinių visuomene ir konkurencinga ekonomika, todėl ši Strategija neišvengiamai persikloja su konkurencingos ekonomikos plėtojimo strategija, kurios pagrindą sudaro žinių ekonomikos plėtra.

4. Ši Strategija, kaip ir Valstybės ilgalaikės raidos strategija, apima laikotarpį iki 2015 metų.

II. MTEP ANALIZĖ

5. Stiprybės:

5.1. Lietuva turi išplėtotą įvairių sričių taikomųjų mokslinių tyrimų potencialą (iš kurių pažymėtinos biotechnologijos, elektronikos, lazerių, mechanikos, informatikos, žemės ūkio ir kitos sritys), taip pat aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų institucijų sistemą.

5.2. Pastaraisiais metais smarkiai išplėtotą informacinę ir telekomunikacijų infrastruktūrą.

5.3. Lietuvos pramonė susideda iš šakų, naudojančių daugelį fundamentinių technologijų – informacines, mechanines, chemines, radioaktyvias, elektronines, lazerines, biologines technologijas, todėl yra kur taikyti naujas technologijas; pramonė ir tyrimai gali remti vienas kitą.

5.4. Lietuva jau gamina kai kuriuos aukštųjų technologijų gaminius, konkurencingus pasaulio rinkoje, ir teikia mokslui imlias paslaugas.

5.5. Yra pakankama pramonės ir mokslo koncentracija. Kai kuriuose miestuose, ypač Vilniuje ir Kaune, išplėtotą fizinę, technologinę ir verslo paslaugų infrastruktūrą, o ūkio šakų įvairovė sudaro geras sąlygas pradėti ir plėtoti verslą.

5.6. Yra pakankama pačių tyrimo krypčių įvairovė, todėl palankios sąlygos sintetinti įvairių sričių žinias ir kurti originalius produktus.

5.7. Lietuva turi žinių ir išsimokslinimo vertinimo kultūrą.

6. Silpnybės (jos daugiausia kyla iš to, kad 5 punkte nurodytos stiprybės nevisiškai atitinka kokybės reikalavimus arba nepakankamai ir netikslingai naudojamos naudingiems rezultatams pasiekti):

6.1. Lietuvos ekonomika tebėra silpna ir nepajėgia tinkamai finansuoti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros. Dėl menko finansavimo sunyko materialinė tyrimų bazė, o mokslinis potencialas ištisą dešimtmetį beveik nepasipildo jaunais mokslininkais.

6.2. Silpni mokslo ir gamybos ryšiai, vangiai diegiamos inovacijos; gamyba nepakankamai pasirengusi pasinaudoti mokslo laimėjimais, neišplėtota mokslo pasiūla gamybai.

6.3. Entreprerystės lygis tebėra per žemas, kad būtų galima realizuoti sudėtingas verslo strategijas, pereiti nuo natūraliais ištekliais ir pigia darbo jėga grįstų technologijų prie produktyvesnių technologijų ir didesnės pridėtinės vertės produktų. Pagal technologijos konkurencingumo indeksą Lietuva yra tarp blogiausių Europos Sąjungos valstybių kandidačių, ji nepasižymi nei gera viešųjų institucijų kokybe.

6.4. Aukštųjų technologijų gamybos dalis vos viršija 5 procentus visos gamybos.

6.5. Teisinė, finansinė ir institucinė valstybės politika neskatina technologinės pažangos, mokslinių tyrimų finansavimas menkai siejamas su galutiniais rezultatais.

6.6. Lietuva smarkiai atsilieka nuo Europos Sąjungos valstybių kompiuterizacijos ir informacinių technologijų naudojimo srityje.

6.7. Stokojama tinkamų darbo vietų Lietuvoje, todėl aukščiausiosios kvalifikacijos specialistai išvyksta dirbti į užsienį.

6.8. Lietuvos MTEP silpnai integruota į Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir technologinę erdvę.

6.9. MTEP statistikos nepakanka MTEP procesams analizuoti ir valdyti.

6.10. Nėra nuolatinės mokslinės MTEP proceso stebėjimo ir analizės sistemos.

7. Galimybės (daugelis MTEP galimybių siejasi su Lietuvos naryste Europos Sąjungoje. Tinkamai pasinaudojusi Europos Sąjungos finansine ir technine parama ir stiprindama kooperacinius ryšius su kitais Europos mokslinių tyrimų erdvės dalyviais, Lietuva galės sėkmingiau spręsti nacionalinius MTEP uždavinius.):

7.1. Ekonominės situacijos gerėjimas ir konkurencija Europos Sąjungos rinkose teiks naujų galimybių ir skatins daugiau investuoti į MTEP.

7.2. Integracija į bendrąją Europos mokslinių tyrimų erdvę sudarys sąlygas įsitvirtinti europiniams MTEP vadybos principams.

7.3. Perėmusi gerąją Europos Sąjungos patirtį MTEP srityje, Lietuva galės sukurti savo MTEP skatinimo ir rėmimo modelį, atitinkantį europinę inovacijų diegimo praktiką.

7.4. Integracija į NATO leis plačiau prisidėti prie gynybinių mokslinio tyrimo programų. Tai užtikrins įvairiapusiškesnį šalies MTEP sistemos panaudojimą, taps dar vienu šios sistemos internacionalizavimo veiksmu.

7.5. Koncentruojant materialinius ir žmogiškuosius išteklius perspektyviausioms tyrimų ir naujų technologijų diegimo kryptims, bus galima sparčiai gerinti tyrimų kokybę, efektyviau naudoti jų rezultatus.

7.6. Gerėjant žmogiškųjų išteklių kokybei, kylant verslumo lygiui ir valstybei tinkamai remiant, ne tik didės aukštųjų technologijų gamybos dalis – tradicinės gamybos šakos naudos produktyvesnes technologijas.

7.7. Laukiama, kad radikaliausios XXI a. inovacijos bus atrastos kompiuterių mokslo, tiksliosios mechanikos, elektronikos ir biologijos sankirtoje, kur Lietuva turi pakankamą MTEP potencialą ir tradicijas.

8. Grėsmės:

8.1. Užsitęsusi integracijos į Europos Sąjungą pradiniam problematiškam laikotarpiui, gerokai susitrukdytų perėjimas prie racionalios MTEP politikos.

8.2. Gali pritrūkti sumanumo atlikti būtinas aukštojo mokslo, tyrimų organizavimo ir finansavimo, inovacijų skatinimo ir institucines reformas.

8.3. Partnerių – mokslo, verslo, visuomenės ir valdžios – bendradarbiavimą gali trikdyti diskusijos dėl MTEP politikos realizavimo.

8.4. Specialistų rengimo ir darbo vietų kūrimo procesai gali būti nesuderinti, ir tai paaštrintų protų nutekėjimo problemą.

8.5. Dėl išorės ar vidaus priežasčių pablogėjus socialinei ekonominei būklei, gali sumažėti MTEP finansavimas.

III. MTEP VIZIJA

9. Lietuva 2015 metais jau bus senbuvė NATO ir Europos Sąjungoje, o pastaroji bus didžiausia pasaulyje efektyviai integruota rinka, pažangiausia mokslinių tyrimų ir technologinė erdvė, pagrįsta išplėta intelektine kooperacija. Modernizavusi ūkio strategiją ir valstybės ekonominę politiką, naudodamasi Europos Sąjungos finansine ir technine parama, NATO ir Europos Sąjungos patirtimi, Lietuva iki 2015 metų padidins savo bendrąjį vidaus produktą (toliau vadinama – BVP) 2-2,5 karto ir bus pasirengusi per tolesnius 15-20 metų ekonominiu išsivystymu susilyginti su Europos Sąjungos valstybėmis narėmis iš Vakarų.

10. Globalizacija sparčiai keičia MTEP vaidmenį ir sąlygas. Per vidutinės trukmės laikotarpį Lietuvoje bus išsemtos ekonomikos augimo remiantis pigia darbo jėga galimybės, ir svarbiausias augimo veiksnys taps MTEP. Globalizacijos sąlygomis nacionalinė MTEP politika bus neatskiriama Europos Sąjungos politikos dalis. Europos Sąjunga yra užsibrėžusi tikslą sukurti žinių visuomenę per artimiausią dešimtmetį; 2015 metais Lietuva gali būti pasiekusi panašų lygį šioje srityje.

11. Spartus žinių ir gebėjimų internacionalizavimas sustiprins tendenciją internacionalizuoti MTEP, taigi ir gamybą. Investicijos eis ten, kur bus reikiama kompetencija ir gebėjimai. Savo ruožtu talentai kaupsis ten, kur bus palankesnės darbo ir gyvenimo sąlygos (t. y. ten, kur daugiau bus investuojama į MTEP ir tuo rūpinamasi). Lietuvos pasirinktomis kryptimis bus įsteigti Europos ekselencijos centrai, taip pat mokslinių tyrimų įstaigų bei įmonių susivienijimai žinioms gaminti ir naudoti. Valstybė stengsis padaryti Lietuvą patrauklia investicijoms į MTEP, skatins žiniomis grįstos gamybos atsiradimą ir plėtimą. Bus sudarytos palankios sąlygos tyrimams, atsiras paskatų mokslininkams dirbti kartu su pramone.

IV. VALSTYBĖS MISIJA

12. Nors mokslas yra gana autonomiška sritis, o mokslinių tyrimų rezultatų diegimą lemia daugiausia privačios įmonės, valstybės vaidmuo MTEP vis vien yra didžiulis. Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje, taip pat Europos Sąjungos Lisabonos (2000) rezoliucijoje numatytos šios svarbiausios valstybės prievolės MTEP srityje:

12.1. tobulinti žinių ekonomikos plėtrą skatinančią teisinę ir ekonominę aplinką bei institucinę sąrangą;

12.2. remti MTEP, kad ji taptų svarbiausiu veiksniu, padedančiu didinti pramonės, žemės ūkio, statybos ir paslaugų šakų efektyvumą ir konkurencingumą pasaulinėje rinkoje;

12.3. pagerinti aplinką privačioms investicijoms į mokslinius tyrimus, sudaryti sąlygas mokslo ir verslo partnerystei, aukštųjų technologijų įmonių steigimuisi, naudoti tam mokesčių politiką, rizikos kapitalą ir Europos Sąjungos fondus;

12.4. gerinti mokslinių tyrimų kokybę orientuojantis į Europos mokslinių tyrimų erdvę, remti bendrus su kitomis šalimis projektus;

12.5. užtikrinti būtiną šalies mokslinę ir technologinę kompetenciją;

12.6. sukurti veiksmingą nacionalinę inovacijų sistemą, garantuojančią palankias sąlygas naujų technologijų bei veiklos metodų kūrimui ir sklaidai;

12.7. sukurti statistikos duomenų banką MTEP politikai analizuoti.

V. STRATEGIJOS TIKSLAI

13. Pagrindinis tikslas stiprinti šalies mokslinį technologinį potencialą, siekti, kad jis kuo efektyviau būtų naudojamas šalies pažangai spartinti ir konkurencingumui didinti atsižvelgiant į ribotus Lietuvos išteklius.

14. MTEP politikos tikslai konkretinami ir tikslinami objektyviai įvertinus šalies poreikius ir galimybes, taip pat tarptautinio bendradarbiavimo vaidmenį. Šiuo metu nustatomi tokie strateginiai tikslai:

- 14.1. Lietuva iki 2015 metų turi tapti žinių visuomene.
- 14.2. Per artimiausius 7 metus turi būti pasiekta, kad mokslo ir gamybos sąveikos sistema atitiktų europinę inovacijų diegimo praktiką.
- 14.3. Iki 2010 metų MTEP išlaidos iš visų finansavimo šaltinių turi padidėti iki 3 procentų BVP taip, kad privačios MTEP išlaidos sudarytų 2 procentus BVP.
- 14.4. Per artimiausius 10 metų aukštųjų technologijų gamybos dalis turi pasiekti iki 20 procentų BVP.
- 14.5. Per artimiausius 5 metus turi būti pasiektas 70 procentų gyventojų kompiuterinis raštingumas;
- 14.6. Lietuvos MTEP sistema turi integruotis į ES mokslo technologinę erdvę.
- 14.7. MTEP plėtra turi tapti neabejotinu Europos Sąjungos struktūrinių fondų naudojimo prioritetu.

VI. STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMAS

15. Ši Strategija turi būti įgyvendinama etapais, o jos kryptys prireikus turi būti tikslinamos (atsižvelgiant į esamą vidaus ir išorės padėtį). Lietuvos mokslo ir technologijų baltosios knygos nuostatų įgyvendinimo programa yra šios Strategijos įgyvendinimo I etapas. Suprantama, MTEP politikai svarbios ir kitos žinių ekonomikos sudedamosios dalys (tokios kaip švietimas – įskaitant aukštąjį ir profesinį mokslą, – inovacijos, informacinės visuomenės infrastruktūra, ekonominė ir institucinė valstybės sąranga), tačiau I etape Strategijos įgyvendinimas tas sritis apima tik tiek, kiek jos tiesiogiai susijusios su MTEP sistemos efektyviu funkcionavimu siekiant spartesnės ūkio pažangos.

16. Kad Strategija būtų įgyvendinama nuosekliai, Vyriausybių programose derėtų numatyti atskirą MTEP skyrių, rengiamą atsižvelgiant į pasiektus MTEP politikos tikslus, šalies išteklius ir naujus iššūkius, taip pat į Valstybės ilgalaikės raidos strategijos vykdymo stebėsenos ir analizės rezultatus.

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m.
gruodžio 22 d. nutarimu Nr. 1646**LIETUVOS MOKSLO IR TECHNOLOGIJŲ BALTOSIOS KNYGOS NUOSTATŲ
ĮGYVENDINIMO PROGRAMA****I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Lietuvos mokslo ir technologijų baltosios knygos nuostatų įgyvendinimo programa (toliau vadinama – Programa) parengta vadovaujantis Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. [113-5029](#)), įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-2004 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1196 (Žin., 2001, Nr. [86-3015](#); 2002, Nr. [74-3193](#); 2003, Nr. [114-5134](#)), II skyriaus „Informacinės ir žinių visuomenės plėtra“ 82 punktą, Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikę strategiją, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 853 (Žin., 2002, Nr. [60-2424](#)), taip pat ją rengiant remtasi Lietuvos mokslo ir technologijų baltąja knyga ir kitais šaltiniais. Ši Programa yra ilgalaikės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros strategijos įgyvendinimo I etapas.

2. Programos vykdymo pradžia – 2003 metai, pabaiga – 2005 metai.

3. Programos vykdytojai – Švietimo ir mokslo ministerija, kitos valstybės institucijos ir įstaigos, mokslo ir studijų institucijos.

II. ESAMA BŪKLĖ

4. Lietuvos plėtros (raidų) galimybes ir perspektyvas lemia daugelis veiksnių, iš jų svarbiausieji – globalizacijos iššūkiai, integracijos į Europos Sąjungą ir NATO procesai. Globalizacijos pagrindinis variklis yra aukštųjų technologijų pažanga. Globalizacija ne tik atveria plačias rinkas, leidžia lengviau prieiti prie naujų technologijų ir kapitalo, ji kelia ir įvairių iššūkių, tokių kaip globali konkurencija, menkavertės masinės kultūros plitimas ir panašiai. Tik konkurencingos valstybės, gebančios prisitaikyti prie kintančių rinkos sąlygų, sugebės pasinaudoti globalizacijos privalumais. Lietuva, norėdama išvengti neigiamų globalizacijos padarinių, pasinaudoti jos teikiamomis plėtros galimybėmis ir lygiateisiškai bendradarbiauti su kitomis valstybėmis, turės išspręsti daug nacionalinių uždavinių. Integracija į Europos Sąjungą, atverianti naujas galimybes ir teikianti naujų išteklių, yra viena iš svarbiausių priemonių, padedančių realizuoti nacionalinius interesus.

5. Suderinta arba subalansuota šalies plėtra yra svarbiausias šalies tikslas globalizacijos, sparčios technologinės pažangos, integracijos į svarbiausias pasaulio struktūras laikotarpiu. Suderinta plėtra aprėpia visas svarbiausias materialinės ir dvasinės gerovės sritis. Materialinės ir dvasinės gerovės turinį nusako šie pagrindiniai blokai:

5.1. stabili ekonomikos plėtotė;

5.2. sveika gamtinė aplinka dabar ir ateityje;

5.3. fizinis, teisinis ir socialinis asmens saugumas;

5.4. žmogaus kapitalo plėtra;

5.5. pilietinės visuomenės plėtra;

5.6. kultūra ir poilsis.

6. Suderinta šalies plėtra ekonominiu, socialiniu, kultūriniu ir politiniu aspektais suteikia tvirtą pagrindą visaverčiai bendradarbiauti su kitomis valstybėmis, naudotis globalizacijos teikiama privalumais.

7. Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė (technologinė) plėtra (toliau vadinama – MTEP) ir inovacijos yra glaudžiai susijusios su visomis šalies raidos sritimis. MTEP yra svarbiausias

veiksny, veikiantis suderintą šalies plėtrą, svarbiausia priemonė, padedanti pasiekti materialinę ir dvasinę gerovę. Žinios, gebėjimas pasinaudoti naujausiais atradimais, kurti naujas žinias ir technologijas yra pagrindinė įvairių gyvenimo sričių varomoji jėga, ypač šiuolaikinės ekonomikos varomoji jėga. Išsivysčiusiose pasaulio valstybėse suvokiama, kad inovacijomis, žiniomis pagrįsta ekonomika, gebėjimas kurti ir visose gyvenimo srityse pritaikyti naujas žinias yra viena svarbiausių šalies raidos ir modernizavimo sąlygų. Žinių visuomenė kaip siektinas tikslas ar jau egzistuojantis reiškinys pripažįstama daugelio pasaulio valstybių. Lietuva taip pat siekia sukurti žinių visuomenę, ir pagrindinė jos kūrimo kryptis ar būdas turėtų būti Lietuvos mokslo ir technologijų baltosios knygos, kaip šalies ilgalaikės mokslo ir technologijų plėtros strategijos, nuostatų įgyvendinimas.

8. Lietuva, siekdama eiti suderintos plėtros keliu, turi sukurti ir plėtoti modernią, dinamišką, konkurencingą ekonomiką, kurios pagrindas – inovacijos, šiuolaikinės mokslo žinios, naujų technologijų diegimas. MTEP turėtų persmelkti visas Lietuvos raidos sritis.

III. PROGRAMOS TIKSLAS

9. Pagrindinis šios Programos tikslas yra siekti šalies suderintos plėtros – užtikrinti ilgalaikę sistemingą mokslo ir technologijų plėtrą, sudaryti sąlygas kurti moksliniais tyrimais, technologijų plėtra ir inovacijomis pagrįstą visuomenę Lietuvoje.

IV. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS IR UŽDAVINIAI

10. Pagrindinės Programos vykdymo kryptys yra šios:

10.1. Mokslo ir technologijų (ypač informacinių) plėtra ir ja grindžiamų inovacijų visose socialinio gyvenimo ir ekonomikos srityse skatinimas.

10.2. Nuolatiniai strateginiai šalies raidos tyrimai, leidžiantys objektyviai analizuoti ir vertinti jos būklę, numatyti perspektyvias tolesnės plėtros kryptis ir būdus.

10.3. Prioritetinis investavimas į žmogiškųjų išteklių ir intelektualio šalies potencialo išsaugojimą ir plėtrą.

10.4. Privačių ir visuomeninių iniciatyvų, padedančių kurti žinių visuomenę, rėmimas.

10.5. Glaudaus akademinės ir verslo bendruomenių bendradarbiavimo skatinimas.

11. Pagal Programą bus įgyvendinami šie strateginiai mokslo ir technologijų plėtros uždaviniai, padėsiantys kurti žiniomis pagrįstą ekonomiką, formuoti žinių visuomenę, siekti subalansuotos šalies plėtros:

11.1. Geriau koordinuoti mokslo ir technologijų plėtros politiką sutelkus jos formavimą ir vykdymą vienoje institucijoje.

11.2. Rengti visų svarbiausių šalies plėtros sričių strategijas (baltąsias knygas), jų įgyvendinimo programas, kuriomis vadovaujantis parengiama apibendrinta šalies plėtros strategija.

11.3. Skatinti MTEP ir ja grindžiamų inovacijų diegimą visose šalies plėtros srityse.

11.4. Remti žinioms imlių ūkio šakų plėtrą kaip būtiną šalies ekonominės pažangos pagrindą.

11.5. Valstybinę mokslo tiriamųjų institucijų sistemą labiau orientuoti taikomųjų tyrimų linkme.

11.6. Intensyvinti tarptautinę kooperaciją atliekant taikomuosius tyrimus pirmiausia tuo tikslu, kad globaliais tyrimo rezultatų – naujų praktiškai naudingų žinių – ištekliais galėtų naudotis visos (net ir mažosios) Lietuvos verslo įmonės.

11.7. Teikti prioritetą mokslinių tyrimų plėtotei tokiomis kryptimis kaip:

11.7.1. moksliniai tyrimai, reikšmingi šalies ūkiui (pirmiausia toms ūkio šakoms, kurios jau dabar lemia valstybės ekonominę pažangą ir socialinę gerovę ir yra orientuotos į intelektualiam darbui imlią produkciją);

11.7.2. Europos Sąjungos prioritetinėmis pripažintų mokslo kryptų aukšto lygio tyrimai;

11.7.3. moksliniai tyrimai, vykdomi dalyvaujant tarptautinėse programose ar konkrečiuose projektuose ir padedantys naudotis globalizacijos rezultatais, integruotis į Europos mokslo erdvę;

11.7.4. tarptautinio lygio moksliniai tyrimai, suteikiantys galimybę pasinaudoti pasaulio mokslo laimėjimais.

11.8. Ypač daug dėmesio skirti prioritetinių mokslo sričių, padedančių plėtoti aukštųjų technologijų gamybą, plėtrai, nedelsiant pradėti seriją sėkmingiausių MTEP sričių (lazerių, biotechnologijos, programinės įrangos, medžiagotyros, mechatronikos ir kitų) bandomųjų projektų.

11.9. Plėtoti ilgalaikiai mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros strategijai rengti būtinus nuolatinius mokslinius tyrimus (socialinių ir humanitarinių mokslų), kurių rezultatai padėtų nustatyti ekonominių, socialinių, kultūrinių ir politinių veiksnių ryšius.

11.10. Tobulinti teisinę bazę, kad būtų sudarytos kuo palankesnės sąlygos investuoti į technologijų plėtrą, steigti verslo inkubatorius, mokslo ir technologijų parkus.

11.11. Sukurti palankią aplinką užsienio aukštųjų technologijų kompanijų investicijoms Lietuvoje.

11.12. Tobulinti statistikos duomenų apie MTEP Lietuvoje rinkimo, apdorojimo ir pateikimo metodus bei būdus.

11.13. Užtikrinti, kad rengiamų specialistų skaičius ir kvalifikacija tenkintų rinkos poreikius.

11.14. Dalį Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, skirtų mokslui, naudoti MTEP darbams, kuriuos vykdo valstybinės mokslo ir studijų institucijos kartu su ūkio subjektais, remti.

11.15. Įdiegti investicijų į MTEP skatinimo ir priežiūros sistemą, leidžiančią reguliariai vertinti investicijų ir priemonių panaudojimo efektyvumą.

11.16. Kurti žinių visuomenę: užtikrinti švietimo, mokslo ir ūkio integraciją, plėtoti mokymosi visą gyvenimą principą, skatinti visuomenės aktyvumą.

11.17. Tobulinti valstybės valdžios ir valdymo institucijų ir visuomenės sąveikos mechanizmus, remti pilietines iniciatyvas, padedančias kurti žinių visuomenę.

V. PROGRAMOS VYKDYMO FINANSAVIMAS IR STEBĖSENA

12. Ši Programa finansuojama iš Lietuvos Respublikos biudžete ir Valstybės investicijų programoje atitinkamiems Programos vykdytojams patvirtintų bendrųjų asignavimų ir kitų lėšų. Esant galimybei, Programa gali būti finansuojama ir tarptautinių organizacijų Lietuvos Respublikai skirtomis lėšomis, taip pat Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis.

13. Lėšos, kurių reikia šiai Programai įgyvendinti, tikslinamos rengiant Lietuvos Respublikos kiekvienų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą ir Valstybės investicijų programą.

14. Programos įgyvendinimą koordinuoja ir analizuoja, jos vykdymo stebėseną atlieka Švietimo ir mokslo ministerija ir Ūkio ministerija. Programos įgyvendinimo vertinimo kriterijai yra bendrosios šalies išlaidos MTEP ir šalies ūkio išlaidos MTEP (šalies bendrojo vidaus produkto procentais), taip pat šių išlaidų kitimo dinamika.

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m.
gruodžio 22 d. nutarimu Nr. 1646**LIETUVOS MOKSLO IR TECHNOLOGIJŲ BALTOSIOS KNYGOS NUOSTATŲ
ĮGYVENDINIMO PROGRAMOS PRIEMONĖS****I. NUMATOMOS PRIEMONĖS**

Eil. Nr.	Priemonės pavadinimas	Vykdytojai	Vykdymo terminai	Preliminarus lėšų poreikis, tūkst. litų
1.	Orientuoti mokslinius tyrimus taikomąja linkme:	Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos mokslo taryba, Lietuvos mokslų akademija, Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas, Studijų kokybės vertinimo centras, Žemės ūkio ministerija, Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės		
1.1.	Patvirtinti ir taikyti mokslinių tyrimų projektų prioritetinėse Lietuvos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros kryptyse finansavimo tvarką	Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas	nuo 2003 metų IV ketvirčio	2003 metais – 3800, vėliau kasmet po 4000
1.2.	Suformuoti virtualius centrus (tinklus) tarp disciplinų, sudaryti prioritetinių mokslo sričių koordinacines tarybas	Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos mokslo taryba, Lietuvos mokslų akademija, mokslo ir studijų institucijos	2004 metų II ketvirtis	
1.3.	Atnaujinti mokslo centrų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (technologinės) plėtros (toliau vadinama – MTEP) bazę prioritetinėse MTEP kryptyse	mokslo ir studijų institucijos, Švietimo ir mokslo ministerija	nuolat	kasmet po 4000
1.4.	Parengti ir patvirtinti šias mokslinių tyrimų programas:			
	Socialinės gerovės tyrimai ir socialinės politikos modeliavimas;	Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos mokslų akademija, Finansų ministerija, Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija	2004 metų I ketvirtis	
	Lietuvos socialinės ekonominės raidos monitoringas ir socialinės politikos projektavimas eurointegracijos ir globalizacijos sąlygomis, kuriant žinių visuomenę;	Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos mokslų akademija, Finansų ministerija, Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija	2004 metų I ketvirtis	
	Informacinės visuomenės plėtros taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros programa	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2004 metų IV ketvirtis	
1.5.	Išnagrinėti galimybes ir tikslingumą sujungti technologinių krypčių valstybės mokslinių tyrimų įstaigas	Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos mokslo taryba, Lietuvos mokslų akademija, Ūkio ministerija	2004 metų IV ketvirtis	
2.	Įgyvendinti Aukštųjų technologijų plėtros programą	Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas	nuolat	2003 metais – 3800, vėliau kasmet po 4000
3.	Taikyti ir tobulinti mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros finansavimo metodiką, atsižvelgiant į įstaigų veiklos rezultatus	Švietimo ir mokslo ministerija, Finansų ministerija	nuolat	
4.	Skatinti mokslo ir studijų įstaigų,	Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio	nuolat	2003 metais –

	verslo įmonių dalyvavimą 6-ojoje bendrojoje Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programoje, EUREKA ir COST projektuose	ministerija, Žemės ūkio ministerija, aukštosios mokyklos, Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas		10309, vėliau kasmet po 4900
5.	Plėtoti dvišalį tarptautinį bendradarbiavimą mokslo ir technologijų srityje, ypač daug dėmesio skirti tam, kad verslo įmonės prisidėtų prie šio bendradarbiavimo	Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija	nuolat	kasmet po 100
6.	Parengti pasiūlymus dėl atrankos kriterijų MTEP projektams, pretenduojantiems į Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramą	Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos mokslų akademija, Lietuvos mokslo taryba	2004 metų I ketvirtis	
7.	Užtikrinti statistikos duomenų kaupimą ir analizę:	Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Finansų ministerija		
7.1.	Tobulinti inovacinės veiklos statistinių rodiklių sistemą, rinkti duomenis leidiniui „Inovacinės veiklos plėtra“	Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Ūkio ministerija	nuolat	
7.2.	Išnagrinėti galimybes papildyti įmonių balanso formas, kad jos būtų suinteresuotos kaupti ir analizuoti savo MTEP veiklos rodiklius ir teikti juos Statistikos departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	Finansų ministerija, Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Švietimo ir mokslo ministerija	2003 metų IV ketvirtis	
8.	Parengti „Frascati manual“ leidinio santrauką	Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Švietimo ir mokslo ministerija	2003 metų IV ketvirtis	30
9.	Kurti žinių visuomenę – plėtoti mokymosi visą gyvenimą principą:	Švietimo ir mokslo ministerija, Žemės ūkio ministerija, Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Žemės ūkio rūmai, Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba, Darbo ekonomikos ir mokymo metodikos tarnyba		
9.1.	Parengti mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategiją ir jos įgyvendinimo veiksmų planą	Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2004 metų I ketvirtis	13
9.2.	Remti neformaliojo suaugusiųjų švietimo projektus	Švietimo ir mokslo ministerija	nuolat	kasmet po 113
9.3.	Diegti valstybės institucijose atvirojo kodo programinę įrangą	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2005 metų IV ketvirtis	1475
9.4.	Tobulinti žemės ūkio darbuotojų švietimo, mokymo, konsultavimo, informavimo sistemą, plėtoti mokslo ir gamybos ryšius	Žemės ūkio ministerija, Žemės ūkio rūmai, Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba, Darbo ekonomikos ir mokymo metodikos tarnyba	nuolat	kasmet po 4500
10.	Sukurti teisėkūros mechanizmą, užtikrinantį valstybės valdžios ir valdymo institucijų ir visuomenės sąveiką	Teisingumo ministerija	2004 metų IV ketvirtis	150

II. PRELIMINARUS LĖŠŲ POREIKIS PAGAL VYKDYTOJUS

Eil.	Programos vykdytojai	Preliminarus lėšų poreikis, tūkst. litų
------	----------------------	---

Nr.		2003 metai	2004 metai	2005 metai	iš viso pagal vykdytojus
1.	Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas	9369	10200	10200	29769
2.	Švietimo ir mokslo ministerija	7597	1363	1363	10323
3.	Žemės ūkio ministerija	4500	4500	4500	13500
4.	Ūkio ministerija	1169	1550	1550	4269
5.	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	625	380	470	1475
6.	Teisingumo ministerija	75	75		150
7.	Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	30			30
8.	Mokslo ir studijų institucijos	4000	4000	4000	12000
	Iš viso Programai vykdyti	27365	22068	22083	71516
